

Legitimnost náboženství

Kdyně, 7. 8. 1956

Filosofie se dopracovává vždy znovu poznání absolutnosti pravdy, tj. poznání, že charakter pravdy, její povaha, podstata je právě v tom, že každý pokus o její postižení musí – má-li vůbec obstát – skončit ve vědomí, že není vtělením pravdy, nýbrž že pravda stojí i nad ním jako vůbec nad každým podobným pokusem. Patří tedy k podstatě filosofie, že se přibližuje, resp. pokouší přiblížit pravdě ze sebe, ze svých sil, tedy že usiluje dojít z nepravdy k pravdě. Zároveň však filosofie ví, že sama pravda (absolutní pravda) není strnulá a že nesetrvává ve věčné neproměnnosti, nýbrž že oslovuje, atakuje, provokuje, že je zdrojem vší skutečné aktivity atd. To znamená, že sama pravda proniká k člověku a člověkem (jeho prostřednictvím) do světa. Filosofie nemůže pro svou práci připustit jinou metodu než uvedenou, totiž pokus postihovat pravdu na cestě z ne-pravdy (= a-pravdy); nemůže však upřít oprávněnost ne-filosofického úsilí, resp. činu, který se dává do služeb pravdy, která jej oslovila, a on o ní poslušně svědčí. Ovšem je pochybné, zda takové oslovení je ont(olog)ickou, a nikoli jenom psych(olog)ickou skutečností. Nicméně mnohého může být dosaženo, mnohé může být postiženo. Proto filosofie naslouchá a učí se. Nemůže však následovat, totiž zanechat svých věcí a jít – neboť pak by přestala být nejen filosofií, ale přestala by být věrna člověku.